

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระวันประพฤติกปฏิบัติ วันพระเราต้องออกหาคุณสมบัติให้ใจ วันธรรมดาของเราก็ชีวิตของเรา ถ้าวันพระของเรา เราหาผลประโยชน์ให้กับหัวใจได้ไหม? เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์ ร่างกายนี้ได้เป็นมนุษย์สมบัติเป็นประเสริฐที่สุด ทรัพย์อันเป็นมนุษย์สมบัตินี้สำคัญมาก

แต่สำคัญมากทำไมเราเศร้าหมอง เราทุกข์ยากเราทุกข์ใจกัน เราทุกข์นะ เราเศร้าหมอง คนจะมั่งมีศรีสุขขนาดไหน คนทุกข์ยากเข็ญใจขนาดไหน ก็มีความทุกข์เหมือนกัน มีความเศร้าหมองของใจเหมือนกัน เราร้องไห้ไว้ในโลกนี้แล้วเราตายไปเกิดมานี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ “น้ำตาถ้าเราเก็บไว้ได้ น้ำทะเลนี้สู้ไม่ได้” คนคนหนึ่งในภพชาติต่าง ๆ จะสู้น้ำตาที่เราร้องไห้ไม่ได้เลย

แล้วเราก็ต้องมาเกิดอีก แต่เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติเป็นทรัพย์อันประเสริฐ ประเสริฐที่ได้ประพฤติกปฏิบัติ มนุษย์นี้เป็นทรัพย์สมบัติของเรา เราต้องพยายามประกอบร่างกายของเราเพื่อประพฤติกปฏิบัติ ประพฤติกปฏิบัติเพื่ออะไร? เพื่อทำลายมัน แต่ทำลายโดยนามธรรม ทำลายโดยความเห็นจากภายในเป็นปรมัตถธรรม

ปรมัตถธรรมมันเป็นนามธรรม มันเป็นเรื่องของหัวใจ ถ้ามันทำลายหัวใจ ทำลายสิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นของใจ ความเศร้าหมอง ความฟุ้งใส่มันเป็นเรื่องของตัวบุคคล มันไม่สามารถใครประกันให้ใครได้ ไม่สามารถใครจะการันตีให้ใครได้ มันเป็นความบริสุทธิ์หรือความไม่บริสุทธิ์ของใจดวงนั้น ถ้าใจดวงนั้นบริสุทธิ์มันจะบริสุทธิ์ของมันเอง ถ้าใจไม่บริสุทธิ์ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ก็ไม่สามารถทำให้ใจดวงนั้นบริสุทธิ์ได้ มันถึงเป็นเรื่องส่วนบุคคลไป

“อิตตา หิ อิตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” คนเท่านั้นสามารถชำระให้ตนพ้นไปได้ ถ้าตนสามารถชำระให้ตนพ้นไปได้ นั่นแหละถ้าคบให้คบธรรม คบอะไรให้คบธรรม ธรรมนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ถ้าเราไปคบมิตร คบมิตรคิมิตรก็พาไปทางที่ดี คบมิตรชั่วมิตรก็พาไปทางที่ชั่ว ไป

ทางที่ชั่วนะ สิ่งที่จะเป็นความดีมันก็ดึงให้เป็นความชั่วได้ อย่างโจรปล้น เห็นไหม พยายามดึงไป เว้นไว้แต่คนสร้างบารมีธรรมมามาก

มีในพระไตรปิฎก พ่อเป็นนายพราน แม่ก็เป็นนายพราน แต่ลูกไม่เอาด้วย พ่อเป็นนายพรานแต่แม่ไม่เอาด้วย แล้วเข้าขึ้นมาส่งคันธนูหาอาหารให้เข้าป่าหาให้ทุกวัน แต่เวลาให้นี้ไม่มีความเห็นด้วย ไม่รับรู้ด้วย นั่นนะสิ่งแฉกล่อใจ เวลาตายไปคนหนึ่งตกนรก อีกคนหนึ่งเป็นพระโสดาบัน นี้อยู่ในพระไตรปิฎก นี่มันแยกกันได้

ถ้าสิ่งแฉกล่อใจไม่ดีคนต้องชั่วหมด...เป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปที่ว่าเรื่องของใจ หัวใจของสัตว์โลกมันสร้างสมคุณงามความดีมาขนาดไหน ถ้ามันสร้างสมคุณงามความดีของมันมา มันยืนในตัวของมันเองได้ สิ่งแฉกล่อใจจะดึงชั่วขนาดไหนมันก็สามารถไปได้

ดูอย่างโลกเรา การประพฤติปฏิบัติ เมื่อก่อนเราว่าประพฤติปฏิบัติง่าย เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ แล้วเวลาเราไปถามปัญหาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตาย จะพูดพยากรณ์ได้ถูกต้องหมดเลย ทำไมเราไม่เกิดสภาวะแบบนั้น

สภาวะปัจจุบันนี้ธรรมประพฤติได้ยาก แต่ยากขนาดไหนครูบาอาจารย์เรานี้สามารถล่วงพ้นไปได้ ล่วงพ้นไปได้เพราะการแสดงธรรมของท่าน ท่านแสดงธรรมถึงการหลุดพ้นจากใจ ใจนี้หลุดพ้นจากกิเลส ไม่ใช่ล่วงพ้นด้วยว่าเราเชื่อมั่นกันเราเห็นใจกัน ความเชื่อมั่นเป็นความเชื่อมั่น แต่ความจริงคือความที่ท่านสามารถปลดปล่อยกิเลสออกจากใจได้ แล้วสามารถสอนเราได้ อันนี้ต่างหากความหลุดพ้นของใจ

มันต้องหลุดพ้น วิธีการหลุดพ้น หลุดพ้นอย่างไร? หลุดพ้นออกไปแล้ว ทำไมถึงหลุดพ้นออกไป? แล้วผลที่หลุดพ้นออกไปเป็นอย่างไร? อย่างนั้นต่างหากมันถึงจะเป็นผู้ที่หลุดพ้นจริง หลุดพ้นจริงคือหัวใจนั้นเข้าใจ เห็นตามความเป็นจริง ถ้าเห็นตามความเป็นจริงใจนั้นพ้นได้ พ้นเพราะการประพฤติปฏิบัติ

นี่ไง ถึงว่าเวลาเราได้มนุษย์สมบัติขึ้นมา เราก็คือเป็นทรัพย์อันประเสริฐ แต่ทำไมมันทุกข์ยากมากนักล่ะ? มันทุกข์ยากธรรมดา ถ้าเราไม่สนใจธรรมมันก็ทุกข์ยากไปประสาหมัน แล้วมาสนใจประพฤติปฏิบัติ ทำไมมันทุกข์ยากเข้าไปอีก ทุกข์ยากสิ! เพราะอะไร? เพราะแต่ก่อนเด็กเรา

ปล่อยให้มันเล่นอยู่ตามในบ้าน เราปล่อยให้ไถ่ไถ่ในบ้าน เราปล่อยให้มันตามสบาย มันก็สบายของมัน มันก็แกล้งไปตามเรื่องของมัน

กิเลสก็เหมือนกัน เราไม่ดูแลมันนะมันก็ไปของมันประสามัน มันอยู่ในใจเราเนี่ยมันจะข่มเหง มันจะรังแกบีบบี้สีไฟใจเราขนาดไหน เราก็ไม่สนใจมัน มันก็สนุกอยู่ของมัน มันก็ครองใจเราด้วยความพอใจของมัน แต่เราพอประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเนี่ย เราจับเด็กบังคับเด็กให้ทำให้เรียบร้อย ให้นั่งให้นอนให้ก้าวให้เดินด้วยความมีมารยาท เด็กมันก็รำคาญ

อันนี้ก็เหมือนกัน เราประพฤติปฏิบัติ พอเราเริ่มจะทำความสงบของใจ เราประพฤติปฏิบัติเนี่ยกิเลสมันโดนควบคุม พอกิเลสมันโดนควบคุมมันก็มีการต่อต้าน ความต่อต้านของมัน มันพยายามไม่ให้เราทำคุณงามความดีเข้าใจได้ เพราะคุณงามความดีเป็นข้าศึกกับกิเลส สิ่งที่เป็นข้าศึกกับมัน การประพฤติปฏิบัติมันถึงทุกข์ยากกว่าการทุกข์ยากโดยธรรมชาติ

ทุกข์ยากหาอยู่หากินก็ทุกข์ยากอันหนึ่ง แต่บางคนก็เพลินไป เพราะค้นหาความทะยานอยากเพลินสิ่งนั้นไปมันก็เพลินไป แต่คนที่หาทางออกนี้ ชีวิตนี้คืออะไร? ชีวิตนี้สร้างมาเพื่อเหตุผลอะไร? มันจะหาทางออกมา ชีวิตนี้มีแก่นนี้หรือ เกิดมาแล้วก็ตายไป ๆ ไม่มีอะไรเป็นคุณค่าตกอยู่ในหัวใจหรือ? แล้วหัวใจมันตายจริงไหม? ตายจริงกับเวลาเราตายไหม?

หัวใจไม่เคยตาย ที่ว่าเกิดมาแล้วร้องไห้สะสมไว้ น้ำตาที่สะสมไว้มันจะมากกว่าน้ำทะเลเนี่ย มันเหือดแห้งไป มันเสื่อมสลายไป แล้วใครเป็นคนมาเกิดมาตายล่ะ?...ก็หัวใจ หัวใจถึงไม่เกิดไม่ตาย ความเกิดความตายมันหมดสภาวะไปเฉย ๆ พอเราหมดสภาวะไป เราก็ตกเราตายไป ๆ แล้วเราก็ไปสร้างสถานะใหม่ แล้วเราก็ลืมไป ๆ

ธรรมเท่านั้นชี้ตรงนี้หมดนะ ธรรมเท่านั้นจะชี้ถึงว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ เกิดตาย ๆ การเกิดมาก็ภพก็ชาติสาวไปได้หมด จุตูปปาตญาณนี้ไปได้ว่าไปเกิดในภพชาติใด นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมรู้อย่างนี้ รู้วิชา ๓ รู้อย่างนี้ก่อน แต่รู้อย่างนี้ก่อนมันก็ยังเป็นในวงของกิเลส จนรู้ถึงอัสวักขยญาณชำระกิเลสออกจนเกลี้ยงหมดหัวใจออกไป ใจนี้สะอาดผ่องใส นั่นแหละถึงจะเป็นใจบริสุทธิ์

แล้วใจดวงนั้นมันก็มีอยู่ เราก็มองใจดวงนี้เหมือนกัน แล้ววันนี้นะวันพระวันประพฤติปฏิบัติ เราควรจะสะสมทรัพย์สมบัติของเรา สะสมคุณงามความดีของเรา ถ้าเราสะสมคุณงามความดีของเรา

เราสะสมของเราได้ เราจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราสะสมของเราไม่ได้ เราเชื่อเราถึงเริ่มสะสม ต้องมีความเชื่อศรัทธาในศาสนาจนถึงประพฤติปฏิบัติ แล้วประพฤติปฏิบัติพยายามทำใจของเรา ทำให้ได้ ถ้าทำใจของเราให้ได้เราจะได้ประโยชน์ของเรา

ถ้าเราทำใจของเราไม่ได้ เราก็ประพฤติปฏิบัติเพื่อสะสม การปฏิบัติ ปฏิบัติบูชา บูชาด้วย บุญกุศล บุญกุศลมันก็จับเคลื่อนเป็นพลังงานที่ใช้แล้วมันยุบหายไป มันหมดได้ อย่างทาน เห็น ไหม บุญการให้ทานนี้มันสะสมไปแล้วมันใช้ไปก็หมดไป

แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติ มันก็เป็นการปฏิบัติบูชา แต่มันยังไม่ได้ผล ไม่เป็นอกุปปิธรรม มัน เป็นอกุปปิธรรมที่มันเป็นอนิจจังอยู่ มันยังแปรสภาพอยู่ มันใช้หมดไป แต่มันก็เป็นการสะสมบารมี ขึ้นมา เราทำอย่างนี้ปูพื้นฐานตรงนี้เป็นอกุปปิธรรม จนมันไม่แปรสภาพใจ จิตนี้เหยียบขึ้นตอน แล้วไม่เป็นอกุปปิธรรม จะอยู่ในใจดวงนั้นตลอดไป แนบกับใจดวงนั้น เป็นสมบัติของใจดวงนั้น

ใจดวงนั้นจะเกิดตายก็อีก ๗ ชาติ แล้วจะเกิดตายก็น้อยไป ๆ จนใจนั้นไม่ตาย ไม่ตายแล้วก็ไม่เกิดอีก แล้วมีอยู่อย่างนั้นตลอดไปด้วย ใจนี้มันถึงไม่เคยตาย มันถึงเข้ากับมรรคผลนิพพานได้ มรรคนี้มีเป็นชั่วคราว การสร้างมรรคขึ้นมาเพื่อให้ถึงนิพพาน เพราะนิพพานแล้วอยู่คงที่ตลอดไป คงที่ด้วยจิตดวงนั้นใจ แต่มันอยู่ในใจดวงนั้น มันจะสร้างขึ้นมา

วันนี้วันพระ เราสะสมของเราขึ้นมา ถ้าเราสะสมของเราก็ทำของเราได้ ถ้าเราไม่สะสมของ เราขึ้นมา เมื่อไหร่เราถึงจะได้ทำละ! ถ้าเราไม่ได้ทำมันก็เป็นอย่างนั้นไป เราจะหวังพึ่งใครไม่ได้ หรอก อย่าเชื่อ...อย่าฟังคนอื่น ให้ฟังความเห็นของเรา ให้ฟังใจของเรา ใจนี้คบธรรม คบ ประโยชน์ ประโยชน์จากธรรม คบกับธรรม ธรรมนี้จะพาถึงที่สุด คบกับกิเลส กิเลสพาให้ทุกข์ ยากตลอดไป ทุกข์ยากอย่างนั้นตลอดไปจนกว่ามันจะถึงที่สุดจนได้รู้สึกตัว

ถ้ารู้สึกตัวขึ้นมาเมื่อไหร่ถึงได้เริ่มว่า เราต่างหาก “อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่ง ตน” ใจของเราเราต้องเป็นคนรักษาต่างหาก จะให้ใครรักษาให้...เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรอก ที่จะให้คนอื่นช่วยเรารักษาให้เรา เป็นไปไม่ได้ นอกจากว่าสัปปายะ ๔ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ สถานที่ที่เป็นสัปปายะ อาหารเป็นสัปปายะ หมู่คณะเป็นสัปปายะ นี่เป็นสิ่งที่ว่าการประพฤติปฏิบัติ ธรรมสำคัญที่สุดคือตรงนี้ใจ

แล้วอะไรมันสำคัญที่สุดล่ะ? ถ้ามันสำคัญที่สุด คนชี้ทางมันสำคัญที่สุด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาถึงได้เป็นประโยชน์มาก ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาธรรมจะไม่มีอยู่ เรายังต้องมีบอด คนตาบอดเดินทางกับคนตาดีเดินทาง เราตาดีเดินทางขนาดตาดี ๆ เดินทางเรายังก้าวเดินได้ขนาดนี้ แล้วถ้าเราเกิดไปหลับตาแล้วเดินทางอีกมันจะเป็นไปขนาดไหน นั่นนะถึงว่าวันนี้เป็นวันพระ วันพระถึงว่าเป็น “วันประพาศปฏิบัติ” เราต้องสร้างสมของเราขึ้นมา เอวัง